

2020. aasta tegevusteks olid planeeritud Vana-Võromaa piirkonna omapäraga seotud arendustegevused:

1. Vana-Võromaa käsitöövõrgustiku arendamine
2. Vana-Võromaa kultuuriruumi turundustegevused

Vana-Võromaa käsitöövõrgustiku arendamine 2020

Vana-Võromaa käsitöövõrgustiku edendamine on pikaajaline ja kogu Vana-Võromaad haarav arendustegevus, mida toetab Võru Instituut (ruumid, vahendid, osaliselt töötasu), tegevustoetusega Rahandusministeerium (töötasud ja osaliselt sõidukulud), võrgustiku arendamisse on panustanud Vana-Võromaa Käsitüü MTÜ liikmed (vabatahtlik töö, oma toodete annetused) ning võrgustiku tegevuste kuluvajadusteks sai MTÜ Vana-Võromaa Käsitüü aastaks 2020 tegevustoetust Vana-Võromaa pärimuskultuuri toetuse meetmest 3000.- eurot.

2019. aasta novembris kavandatud ning 2020. a jaanuaris täpsustatud tegevusplaani tulid päris arvestatavad muutused seoses üleilmse viirusepuhanguga, mille tõttu kehtestati kevadpoolaastal üleriigiline erikord, suvistest kaubamüükidest/esitlustest/õpitubadest jäid enamus ära ning sügispoolaastal toimusid ettevõtmised kas piirangutega või jäid hoopis ära. Projektijuht ja koordinaator koos MTÜ aktiiviga planeerisid tegevust ümber vastavalt oludele.

Võrgustikust:

Võrgustikus on meistrite meilikontakte 96, lisaks on teavitusteks ja infovahetuseks FB-i leht Vana-Võromaa käsitöö (aadressiga <https://www.facebook.com/groups/349220601868327/>), kus on 191 liiget. MTÜ Vana-Võromaa käsitüü on loonud seltsi FB lehe, mis asub <https://www.facebook.com/vanavoromaahandycraft/>, sellel on 344 jälgijat.

Käsitöövaldkonna 2020. aasta arendustegevused (periood jaanuar-detsember):

1. Tugitegevused käsitöölisele piirkonna eripära kandvate toodete arendamiseks.

Omapära-toodete arendustöö suunal toimus uute omapäratoodete loomise konkurss teemal AIGU OM. Konkurss kestis 6. veebruarist kuni 30. aprillini, kokku laekus 26 erinevat tööd, osales 15 autorit. 6. mail toimus konkursi tulemuste esitus veebis video vahendusel. Konkursil osalenud toodetega saab tutvuda videote ja fotode vahendusel Vana-Võromaa Käsitüü FB lehel: <https://www.facebook.com/pg/vanavoromaahandycraft> Konkursi parimad tööd on leidnud müügiväljundi veebipoes umapuut.ee ja toimunud esindusmüükidel. „Aigu om“ teemaga oli kavas luua ka sügisese Mardilaada ekspositsioon, kuid laat klassikalisel kujul jäi olude sunnil ära.

MTÜ eestvedamisel toimus käsitöölisele 3-päevane õppereis koostöös Loodusreiside OÜ-ga Vilniuse Kaziukase laadale (6.-8. märtsil 2020). Õppereis aitas laiendada teadmisi ja silmaringi naabrite käsitööst ning leiti ka uusi kontakte materjalide hankeks. Oktoobris külastasime Vastseliina käsitööselt, kuid teiste piirkondade meistrite külastusi ette võtta ei saanud. Näituste ja laatade väljapanekute analüüsi asemel kohanesime tekkinud uue olukorraga – kuidas siiski tegutseda, kui müügi- ja esitluste võimalused on ainult virtuaalselt võimalikud.

Käsitöölisi nõustasid Vilve Oja, Külli Eichenbaum ning Karille Bergmann. Tootearenduse teemaga tegeles aastaringselt võrgustiku koordinaator Vilve Oja.

Tulemus: Konkursiga loodi uusi kohalikku kultuurilist eripära esile tõstvaid käsitöötooteid ning meeneid. Õpiti töötama ja käsitööd esitlema veebikeskkondade kaudu.

2. Vana-Võromaa käsitöötoodete müüki ja reklaami toetav tegevus

2.1. Vana-Võromaa veebipoe Uma Puut kaubavalikut täiendati aastaringelt (toodete lisamine, väljavahetamine, uute tegijate lisamine, nõu ning abi tootekirjelduste koostamisel ja tootefotode tegemisel). 2020. aastal toimusid mitmed mahukad veebipoe arendustööd nii seoses eriolukorraga kui ka veebipoe turvalisuse nõuetest tulenevalt.

Aprillis laiendasime poodi lisades Uma Mekk toiduriiuli ja arendasime ristturundust toidutootjatega. Suvel lisasime menüüsse elamuste ostuvõimaluse valmistudes edaspidiseks e-toodete müügiks.

11. sept-11. okt ettevalmistused veebipoe Uma Puut kolimiseks uuele platvormile.

12. okt pood avatud uuel platvormil. Kuni okt lõpuni vigade parandused, linkide kontroll ja kaupade kontroll.

11. nov said poes Maksekeskuse pangalingid kasutusele võetud.

Nov-dets tehtud ettevalmistused ristturunduseks Kihnu ja Seto veebikaubamajadega, kavandatud virtuaaltoodete müük sisse seada (aastal 2021).

E-poe arendamisega tegelesid aastaringelt koordinaator Vilve Oja ja projektijuht Külli Eichenbaum.

Tulemus: e-poes on kaubavalik osaliselt vahetunud, lisandunud on uusi tooteid, toimub regulaarne reklaam ning postitused veebiturunduse võimalusi kasutades. Pood on tehniliselt töökindla ning turvalise IT lahendusega. Tuntus ning külustajaskond on laienenud, sest piirkonna eripärase veebipoe arendamisega seotakse uusi tarbijagruppe (nt toidumeenete huvilised, elamuste otsijad, võro keele agendid).

2.2. Vana-Võromaa käsitöö esinduse osalemine olulisematel käsitöölaatadel ja sündmustel Vana-Võromaal ning mujal. Kavandatu tuli ümber planeerida, võimalusel osaleti piirkondlikel laatadel.

30. mai Mulgi pidu Karksi kihelkonnas *ei toimunud seoses eriolukorraga riigis.*

juulis Võru Pärimustantsu festivali laat *ei toimunud seoses ürituste korraldamise riiklike piirangutega Eestis.*

20. juunil Vahtseliina linnuse kaubapäev: osaleti

juulis Tartu Hansapäevad *ei toimunud seoses ürituste korraldamise riiklike piirangutega Eestis.*

1. augustil Seto Kuningriigi laat: toimus 5. septembril Kolossova külas, osaleti

8. augustil Pühajõe käsitöölaat Võrumaal, Varese teeristis *ei toimunud seoses ürituste korraldamise riiklike piirangutega Eestis.*

16. augustil Ökofestivali laadal Karilatsi külas: osaleti

28. oktoober Lindora laat: *rangelt ei soovitatud osaleda seoses covid-viiruse levikuohuga.*

5.-8. november XXII Mardilaat Tallinnas Saku Suurhallis toimus virtuaalselt seoses ürituste korraldamise riiklike piirangutega Eestis. Virtuaalseks osalemiseks olid ettevalmistused teist laadi – tuli koostada virtuaalsed esitlusmaterjalid (tegime kaks meistrivideot, Vana-Võromaa käsitööd tutvustava pildi ja tekstimaterjali, lisaks rahvarõivaste portaali uuendus Vana-Võromaa rahvarõivaste osas).

12.-13. detsembris ERM jõululaadal oli kavas osaleda, *kuid 8. detsembril tuli laada ära jäämise teade.*

7.- 18. detsember toimus seltsi enda korraldatud Vana-Võromaa käsitöö jõulumüük Võrus, Võru Instituudi ruumides.

Laatadele väljaminekut ning üritustel osalemist koordineeris Vilve Oja, müügiga tegelesid käsitöölised.

Tulemus: Vana-Võromaa käsitöö oli vastavalt võimalustele Vana-Võromaa laatadel esindatud. Vana-

Võromaa Käsitüü kaubamärk ning umapuut.ee on sel aastal virtuaalselt tugevalt reklaamitud. Vana-Võromaa käsitöö oli virtuaalselt esindatud Eesti käsitöö aasta tippündmused Mardilaadal.

2.3. Tegevusena lisandus virtuaalsete esitluste loomine, mille tingis tegevuse piiramine reaalaruumis. Alustati lühivideote sarja Vana-Võromaa käsitööst ning käsitöömeistritest. Koostöös Ceesu Stuudioga (operaator ning töötaja Robin Valge), tehti 5 videoklippi, mis on seotud ka veebipoega umapuut.ee ning on avaldatud Võru Instituudi youtube kanalil.

Liilia Tann tutvustab oma käsitööd (vilditud esemed) ja näitab kaapkübara tegemist. Kaapkübar on peakate, mis kuulub Vana-Võromaa piirkonnas meeste rahvarõivaste komplekti. Klipp: <https://youtu.be/97RZdXzkXyE>

Heli Viks kõneleb käsitööoskuste õppimisest emalt ja vanaemalt ning näitab kangastelgedel kootud oma peent näputööd. Klipp: <https://youtu.be/Vz069144Ggw>

Sirja Säck on võro keele õppimiseks teinud toreda keeleõppepurgi, mille saamisluugu ta tutvustab. Sirja on õmbleja ning tema käsitöölooming valmib erinevaid kangaid ja materjale kokku sobitades. Klipp: <https://youtu.be/m3TebK2uYjM>

Reet Pettai on loodustalu perenaine, kelle aastaringi osaks on erinevad käsitöö-tegemised. Sügiseti värvib Reet metsaseentega villaseid lõngu ja teeb oma villavabrikus lõnga. Väga hinnatud on koerakarva lisandiga lõng. Reet koob varrastel käsitsi omatehtud lõngast sokke-kindaid. Klipp: https://youtu.be/uGYLJ55oP_s

Vana-Võromaa käsitööd tutvustav klipp: https://youtu.be/puaMSZF0_w0

3. Käsitööliste omavaheline koostöö ja teadmiste edasiandmine

Jätkus käsitööliste vaheline info jagamine: jooksvaid teateid edastati e-posti listi ning FB lehtede kaudu ning telefonitsi. Plaanide-vajaduste arutamiseks, seminarideks ja koolitusteks koguneti vastavalt võimalustele.

15. jaanuar tsõõriklaud – 2019 kokkuvõtted, 2020 tegevuste läbiarutamine

12. veebruar tsõõriklaud (vaseliste ajalugu ja ülevaade vaselistest, konkurss „Aigu om“)

Eriolukorra saabudes viidi tegevused ja suhtlus veebikeskkonda:

Märts FB üleskutse ja veebialbumi avamine "Kriisiaja kaunid katsetused" – käsitöömeister, näita oma valmis või ka pooleliolevaid töid. Perioodil märts kuni mai said 8 meistri tööd albumis esitletud.

24. märts – 6. aprill toimus FBs võro keele ja käsitöö mäng

Mai kuusse plaanitud kokkusaamine oli ühtlasi tootekonkursi tulemuste väljakuulutamise päev, mis toimus olude tõttu virtuaalselt.

7. juunil 2020 toimus virtuaalne rahvarõivaste tuulutamine – Vilve koostas ja postitas Uma Pidol toimunud rahvarõivaste esitluse fotodest videomontaaži ja postitas FB-s.

29. august osalesime käsitöömeisteri Ilme Aimi isiknäituse avamisel Vastseliinas.

23. sept tsõõriklaud (tegutsemine muutunud oludes, tagasivaade kevadele ja ettevaade sügisele)

13. okt Vastseliina Käsitööühingu külastus ja tsõõriklaud

10. nov toimus tsõõriklaud infovahetuseks, plaanitud vaseliste koolitus jäi ära õpetaja haigestumise tõttu.

Kokkusaamiste memod on avaldatud Vana-Võromaa Käsitüü kodulehel: <https://wi.ee/tegemise/vana-voromaa-kasituu/>

Koostööd ja infovahetust korraldavad koordinaator Vilve Oja ning projektijuht Külli Eichenbaum.

Tulemus: käsitöoliste omavaheline koostöö ja infovahetus toimib, ühistegevused on läbi arutatud ja kavandatud, toimub müügikoostöö ja üksteise nõustamine. Toimus 5 ümarlaua-kokkusaamist ning mitmeid veebisündmusi.

4. Käsitöö tihedam lõimimine turismivaldkonnaga.

Vana-Võromaa kaubamärgi all olevat käsitööd vahendati suve hakul piirkonna müügipaikadesse, kuid müügivõimalused olid üsna napid, mitmed müügipaigad jäid suletuks. Tavapärase suvine suhtlus turismisektoriga oli tagasihoidlik, sest ürituste korraldusele olid piirangud, paljud sündmused jäid ära. Kontakte vahendasime soovijatele.

Tulemus: Käsitöölisi kaasati võimaluste piires Vana-Võromaa kultuuriruumi turundusse, tootekonkursi kaudu loodi uusi kohalikku eripära kandvaid turismimeeneid, mida tutvustakse nii müükidel, FB kanalites kui e-poes.

5. Vana-Võromaa rahvarõiva nõukoja avamise ettevalmistused.

Vana-Võromaa rahvarõiva nõukoja loomine lisandus MTÜ tegevuskavasse kevadel 2020 täiendava tegevusena koostöös Rahvarõivakoda MTÜ-ga (Anu Randmaa) ja Vana-Võromaa Kultuurikojaga (nõukoja asukoht ja esitlusruum). Ajavõimaluse nõukoja loomise ettevalmistusteks andis ühiskonnas kujunenud olukord ning osaliselt ära jäänud sündmused.

Tulemus:

Tehti ettevalmistused Vana-Võromaa rahvarõivaste nõukoja avamiseks: ruumide kasutamise kokkulepped, väljapaneku kavand, valmimas on rahvarõivakomplektid Rõuge mees ja naine. Vilve Oja on koondanud olemasolevat rahvarõiva-alast materjali (uurimistööd, trükised, mustrikogu, joonised, fotod, meistrite kontaktid, videoloeng jms). Koostatud ja lisatud info veebilehele www.rahvarõivad.ee Kanepi, Räpina, Urvaste, Rõuge, Vastseliina, Põlva kihelkondade rõivaste osas.

6. Aasta jooksul oli kavas tutvustada loengute vormis noortele koolides Vana-Võromaa käsitöötraditsiooni, mustreid, kodukihelkonna rahvarõivaid ning ideid kohalikus võtmes esemete valmistamiseks. Eriolukorra tõttu tuli ära jätta koolide külastused ja tuleb edaspidiseks leida muid viise noortega tööks. Kavandatud rahvarõiva nõukoja tegevuste ja sisuloome osas on noortele mõeldud ning 2021. aastal valmistatakse ette videoesitlusi ning muuseumiprogramme eri vanuses noortele. Koostöös muuseumidega plaanime eri viisidel noorteni jõuda.

7. Urvaste vööde raamatu koostamine. Praktiline raamat vöökudujale: „Kirä' Võromaalt. Vüükirju Urvastõ kihlkunnast.“ Koondatud on vööde mustrikirjad, mustrid võrreldud ja täpsustatud ERM-is, mustrid digiteeritud, kootud kõik vöökirjad läbi, mustrid parandatud. Kootud vöödest tehtud fotod, koostatud tekstid võro ja eesti keeles. Käsikiri kujundatud ja küljendatud (kunstnik Epp Margna). Raamatu trükkimiseni siiski ei jõutud, sest vööde kudumine ja mustrijooniste kohendamine võttis plaanitud kauem aega.

Tulemus: Urvaste vööde raamatu käsikiri on ette valmistatud trükkimiseks.

8. Novembris algas koostöö Võru linnavalitsuse juhitava piiriülese koostöö projektiga „BestNest“, mille eesmärgiks on suurendada Pihkva ja Võru linnade konkurentsivõimet ning loomeettevõtjate ja käsitöömeistrite ettevõtlusalaste kogemuste ja teadmiste kasvu. Nov –dets täpsustati ühiselt projekti tegevusi ning tehti eeltööd projektis osalejate leidmiseks.

Käsitöövõrgustiku vedajate rolliks projektis on kaasata projekti käsitöölisi, korraldada koolitusi ning

õppereise ja nõustada projekti juhtpartnerit (Võru LV) loomekoja hoones käsitööttevõtlaste arendamise küsimustes. Projekti põhiinfo Võru LV kodulehel: <http://www.voru.ee/er58-bestnest>

Sündmuste ülevaade aastaringi lõikes:

jaanuar tootekonkursi ettevalmistused,

15. jaanuar tsõõriklaud – 2019 kokkuvõtted, 2020 tegevuste läbiarutamine

5. veebruar konkursi „Aigu om“ väljakuulutamise, pressiteated

12. veebruar tsõõriklaud (vaseliste ajalugu ja ülevaade vaselistest, konkurss „Aigu om“)

6.-8. märtsil 2020 käidi Vilniuse käsitööladaal tutvumas leedu käsitööga.

12.03. toimus Liis Luhamaa läbiviimisel mentorkoolitus „Sünteesiliste värvidega lõnga värvimine“.

Eriolukorra saabudes viidi tegevused ja suhtlus veebikeskkonda:

Märts FB üleskutse ja veebialbumi avamine "Kriisiaja kaunid katsetused" – käsitöömeister, näita oma valmis või ka pooleliolevaid töid. Märts kuni mai: 8 meistri tööd albumis.

24. märts – 6. aprill FBs võru keele ja käsitöö mäng

6. mai konkursi „Aigu om“ tulemuste esitlus

7. juunil 2020 toimus virtuaalne rahvarõivaste tuulutamine – Vilve koostas ja postitas Uma Pidol toimunud rahvarõivaste esitluse fotodest videomontaazi ja postitas FB-s.

20. juuni osalesime suure telgiga Vastseliina piiskopilinnuse õues kaubapäeval.

16. augustil osalesime suure telgiga Ökofestivali laadal Karilatsi Vabaõhumuuseumi õuel.

29. august osalesime käsitöömeistri Ilme Aimi isiknäituse avamisel Vastseliinas.

5. septembril osalesime Seto Kuningriigis, mis toimus Kolossova külas. Käsitöö esitlemine oli osaks Vana-Võromaa saatkonna väljapanekust.

23. sept tsõõriklaud (tegutsemine muutunud oludes, tagasivaade kevadele ja ettevaade sügisele)

13. okt Vastseliina Käsitööühingu külastus ja tsõõriklaud

6. nov – 30 nov virtuaalne mardilaat

10. nov tsõõriklaud Kreutzwaldi Tsäimajas

8.-18. det Vana-Võromaa käsitöö jõulumüük Võrus Tartu tn 48

Tõvepuhanguga seotud eriolukord on mõjutanud tugevalt käsitöölise loometööd ning motivatsiooni. Müügivõimaluste vähenemine ning otsesuhtluse tugev piiramine on mitmedki seni aktiivsed tegijad pannud pausile. Eakamad käsitöölised on tõvekartuses jäänud tegevustest eemale. Virtuaalse osaluse või kaasalöömise võimekus ja ka võimalused ei ole sugugi kõigil head. Antud olukorras (reegel 2+2, siseruumides kogunemise taunimine) ei ole ka võimalust vastavat õpet teha. Probleemid on ka materjalide hankega - käsitööks materjalide hange ainult veebi kaudu pole võimalik ja ka realselt on osad senised laod ning hankekohad kas tühjad või suletud. Nooremate käsitöömeistrite tegevust mõjutasid koolide viimine kaugõppele, sunnitud „karantiinipausid“ jm „uus normaalsus“. Uutes oludes kohanemine annab ilmselt tugeva tagasilöögi käsitöö valdkonnale üldiselt, sest käibed on langenud ning ees seisab nähtavasti tegevuste ümberkujundamine just nooremate käsitöölise osas.

Vana-Võromaa kultuuriruumi turundustegevused 2020

2020. aastaks kavandatud turundustegevused olid tugevalt mõjutatud üleilmse viirusepuhangu leviku takistamise meetmetest. Ära jäid paljud suursündmused, distantsihoidmise nõue ning siseruumides inimeste arvu piirangud ei võimaldanud ka väiksemate ettevõtmiste toimumist. Turism ning

külastajatega seotud valdkonnad kaotasid kevadperioodil kliendid. Suvel liikumine taastus ja väliüritused osalt toimusid, mis pisut leevendas olukorda siseturismis, kuid tõvepuhangu teise laine ennustustes ja ootustes mingeid suuremaid turundamise tegevusi ette võtta ei saanud.

Koostöös partneritega (Võru ja Põlva mk turismikoordinaatorid, piirkonna muuseumid, Võrumaa Arenduskeskus, Põlvamaa Arenduskeskus) kavandatud ühistegevused Vana-Võromaa kultuuriruumi ja kultuuripärandi turundustegevusteks said toimuda vaid osaliselt. Käigu pealt tuli mitmed tegevused ümber korraldada, orienteeruda segases infos, selgitada välja uued vajadused ning leida võimalused uutes oludes tegutsemiseks.

2.1. Vana-Võromaa kultuuripiirkonna sündmuste ja objektide atraktiivne esitlemine Eesti ametliku turismiinfo puhkaestis.ee leheküljel;

Vana-Võromaa piirkond sihtkohana lisandus jaanuari lõpus Eesti turismiveebi puhkaestis.ee: <https://www.puhkaestis.ee/et/ponevad-paigad/louna-estis/vana-voromaa>

Tulemused: Leht oli piirkonna turismiettevõtjate jaoks väga oodatud. Kui lehe avamisel tutvustas Vana-Võromaad 42 külastusobjekti ja kaks retke (suitsusaunade tuur, Postitee tuur), siis aasta lõpuks on lehel 338 elamuspakkumist (külastuskohad, tegevuste pakkumised, retked) ja 11 tuuri. Ühises koostöös, Võrumaa ja Põlvamaa turismikoordinaatorite eestvõtmisel ning I-punktide töötajate suure panusega on oodatud tulemus saavutatud: Vana-Võromaa piirkond on esitletud puhkaestis.ee lehel, sihtkoha kohta on avaldatud asjakohast ning huvitavat infot, tuuride valikus on kultuuripärandit tutvustavad tegevused, külastuskohad pakuvad külastajatele elamusi, mis avavad paikkonna eripära.

Praeguseks kujunenud oludes on piirkonna turismiettevõtjate jaoks väga oluline pakkuda infot oma teenuste kohta võimalikult palju veebi vahendusel. Vana-Võromaa pakkumised ning esindatus ühtse piirkonnana toob siia külastushuvilisi pikemaks ajaks ning kutsub ka korduskülastustele, sest paikkonna põnevad ning omanäolised pakkumised on piirkonnapõhiselt koondatud.

2.2. Kulturielamuste ja -sündmuste aastaringse kalendri koostamine, 2020 sündmuste turundamine erinevate meediakanalite ning messide abil, 2021. aasta sündmuste kalendri kavandamine;

Tegevused ja tulemused: Vana-Võromaa kultuuripärandit 2020.a esitlevate sündmuste kalender oli koostatud aasta alguseks, jaanuaris kujundati põhisündmuse tutvustav paberflaier (3000 tk) arvestusega, et seda levitatakse messidel, piirkonnas I-punktide, külastuskohtade ning ettevõtete kaudu, nagu selline infojagamine ikka toimunud on. Paraku paiskas tõvepuhangust tekkinud olukord kogu turismimaastiku ning infovõrgustiku segamini, plaanitud sündmused suuremas osas ei toimunud ning enamus sündmuste turundamiseks tehtud ettevalmistustööst jäi oodatud tulemusteta.

Sündmused, mis siiski toimusid (väliüritused piiratud külastatavusega suve teisel poolel), turundati turismikoordinaatorite poolt peamiselt visitvoru.ee ja visitpolva.ee lehtede ning FB lehtede kaudu. Kultuuripärandiga seotud uudisi ja sündmuste infot edastas projektijuht pressiteadetena ning piirkondlikesse infolistidesse *ummamuuudu*, polvamaa, kotus.

Muutunud olukorra tõttu ei olnud sügisel 2020 võimalik asuda kavandama järgneva aasta sündmuste kalendrit. Ühelt poolt on muutunud turismisektori sihtgrupid, nende ootused ja vajadused, teiselt poolt on turismis teenusepakkujate jaoks liiast määramatust ning piiranguid. Tekkinud olukord ei võimalda pikki plaane teha ja muidugi on praegu rahvarohkete sündmuste kavandamine suure ära jäämise riskiga. Olukorra selginemisel saab võtta uued sihid ning turundamisviisid kasutusele.

Jätкус 2018 sügisel alustatud Vana-Võromaa muuseumite elamusõppe programmide turundamine.

Kevadpoolaastal õnnestus vaid mais-juunis väikestele gruppidele tegevust õues pakkuda, sügispoolaastaks kohandati programmid ning tunnid oludele vastavaks ning väiksed seltskonnad said elamustest osa. Kevadel tutvustati sotsiaalmeedia abil põnevaid arhivaale ning esemeid muuseumide kogudest. Vana-Võromaa muuseumide uudiskiri ilmub regulaarselt iga kuu alguseks.

Vana-Võromaal toimunud väikeste sündmuste info siiski jõudis peamiselt veebikanaleid mööda sihtgruppideni. Suve teisel poolel see on toonud uusi ja korduvkülastajaid piirkonda.

2.3. Kultuuripärandit esitlevate fotode pildipanga täiendamine esinduspiltidega;

Aasta jooksul pildipank täienes, koostöö fotograafidega jätkub, kuid eraldi fotosessioonide korraldamine ei olnud üldise olukorra pärast võimalik.

2.4. Vana-Võromaa kultuuripärandi tutvustamiseks turismitrükiste ja veebiturunduse tekstide sisuline nõustamine, tekstide koostamine, piltide valik ja kasutusload, pressireiside sisuline korraldamine;

Tegevused ja tulemused: 2020. a esimeses pooles kavandatud teematrükiseid ei loodud, sest olukord turismivaldkonnas muutus ettearvamatuks. Kogu senine piirkonna turundamise plaan tuli ümbermängida ning kasutada turundusvõimalusi mis uutes oludes on kohased ja arvestavad reaalseid pakkumisi.

Esindusfotod puhkaeestis.ee Vana-Võromaa sihtkoha kohta said korraldatud. Samuti sai mais-juunis koostöös Kristi Kahuga täiendatud nii tekstide kui fotodega visitpolva.ee kultuuri sisulehte <https://visitpolva.ee/vana-voromaa---ummamuudu-maa-louna-eestis>

Pressireiside asemel keskenduti kevadel veebis blogipostituste sarja loomisele. Blogija tutvustas veebis Võru maakonna turismiettevõtjaid, kelle toimetamise kaudu ka paikkonna eripära hästi välja tuleb. Blogipostitused on veebis pikaajalise mõjuga, neid saab taas viidata ning turunduses pruukida.

Kevadistel kriisi-nõupidamistel turismiettevõtjatega koorus välja võimalus piiratud tegutsemisoludes tõsta esile üht Vana-Võromaa tuntumat osa kultuuripärandist – suitsusaunakombeid. Kontaktivaba teenus, eraldatus, tagasi juurte juurde teadmiste kogemine, pered või väikesed sõpruskonnad - seda kõike võimaldab meie kultuuripärandist suitsusaunakombestik. Aprillis moodustasime viieliikmelise töömeeskonna, kes asus ideega tööle (Kadri Moppel ja Kaisa Äärmaa Võrumaa Arenduskeskusest, Külli Eichenbaum Võru Instituudist, Alar Hõim Võrumaa Turismiliidust ning Eda Veeroja Mooska talust). Külli kandis kõik suitsusaunade pakkujad (34) Navicup veebikaardile. Selgitasime välja saunatalud, kes kampaaniaga liituma olid kohe valmis, valmistasime kampaania ette (veebilehe ja postituste kujundused, pressiteated, FB postitused jms), kuid Terviseamet siiski andis tungiva soovitusel kampaaniat mais-juunis mitte teha. Suve jooksul olukord piirangute osas pisut taandus ning sügiseks oli saunakampaania mõttele lisandunud idee luua suitsusaunade broneerimise virtuaallahendus, st suitsusauna saab ette tellides tulla endale sobival ajal, saunaskäiku pakkuvad talud on viiruse leviku ajal hajutanud külastused ja järgivad terviseameti soovitusi. Loodud lahendust testiti paar kuud ning oktoobri lõpus olid 11 sauna süsteemi liitunud. Broneeringu link asub visitvoru lehel https://www.visitvoru.ee/broneeri_suitsusaun Valminud on ka ENG keelne online keskkond <https://www.visitvoru.ee/book-smoke-sauna>

Septembris koostasime kampaania turundusplaani, millega septembris-oktoobris kampaaniat ette valmistasime ning novembris sai kampaania hoo sisse. Pressiteade: <https://savvusann.ee/et/tule->

[suitsusauna-vana-voromaale/](#)

Kampaania osaks on ka suitsusauna teemal bingo-mäng veebis nii eesti kui võro keeles: <https://fotojaht.visitvoru.ee/et/bingo>

Kevadises kriisiolukorras võeti ühe turundusviisina kasutusele veebis täidetavad bingo-mängud, kutsumaks inimesi Võromaale loodusesse ning vaatamisväärsusi külastama. Elavdamaks kohaliku toidu tootjate käivet ning kompenseerimaks kevadise Uma Mekk kohvikute-restaurantide nädala ära jäämist, loodi kevadel Uma Meki maitsete teemaline bingomäng. Sügisese võro keele nädala puhuks loodi eraldi bingo *võrokõsõ välläkutsõ*.

Vana-Võromaa kultuuripärandi tutvustamiseks muutunud oludes kasutati plaanitust teisi tutvustusviise, kuid turunduse sisuline töö (veebiturunduse tekstide koostamine, toimetamine, fotode valik ja kasutusload) jäi samaks.

2.5. Vana-Võromaa kultuuriruumi ja -pärandit tutvustavate koolituste korraldamine ning veebi-õppematerjalide loomine.

Koolituste läbiviimine kultuuripärandi tutvustamiseks ja vastavate materjalide loomise projekti koostamine polnud tõvepuhangu eriolukorras enam aktuaalne, sest sihtrühmal – paikkonna väikeettevõtjatel – olid ja on praegu teistlaadi õppimisvajadused. Võromaa Arenduskeskus korraldas turismivaldkonnas tegutsevatele veebipõhise turunduskoolituste sarja „Kuidas kriis pöörata võimaluseks“ (16., 23. ja 30. aprillil, rahastas MTÜ Võromaa Turismiliidu LEADER projekt „Võromaa turismitoodete arendamine“). Koolitusest ning arenduskeskuse eestvõttel peetud veebipõhistest infotundidest said ettevõtjad tuge oma muredega toimetulekuks.

Kultuuripärandi tutvustamine ei jäänud siiski tahaplaanile. Ühekorraga nii turunduslik kui ka koolituse eesmärke täitev oli võrokesest giidi Ulvi Mustmaa eestvõtmisel teoks saanud ettevõtmine - suvised võrukeelsed linnaekskursioonid Võru linnas. 13. juunist 30. augustini toimusid iga päev algusega kell 11 Võru uuel keskväljakult võrukeelsed linnaekskursioonid pealkirja all "Mu liin, mu kiil". Oma linna – kuid ka laiemalt Võromaad – tutvustasid 38 vabatahtlikku. Ekskursioonijuhtide hulgas oli nii kuulsamaid kui vähem kuulsaid isikuid väga erinevatelt elualadelt, iga jutustaja avas Võru linna ja Võromaad oma lugudega, mida ta kõneles võro keeles. Suve jooksul osales ekskursionidel kokku 850 inimest. Võrukeelsete lugude jutustamist käisid kuulamas-õppimas ka päris paljud kohalikud giidid, kes said nii ideid kui julgust, kuidas panna kohalikud juhtumised ja lood elama.

Tulemus sai küll oodatust teistsugune, aga kogu turismisektori olukord on ka palju muutunud, ümber tuleb kujundada teenused, nõudmiste ning piirangutega toime tulla.

2.6. Osalemine Vana-Võromaa toidupiirkonna korraldusmeeskonnas, Uma Meki toiduvõrgustiku töögrupis, suitsusaunakombestiku ning Vana-Võromaa muuseumide turundustegevustes.

Vana-Võromaa kultuuripärandi turundamisel osales projektijuht oma tööpanusega lisaks käsitöövõrgustiku arendusele ja muuseumite sündmuste turundamisel veel kohaliku toiduvõrgustiku meeskonnas. Uma Meki sündmustest tuli kevadine kohvikute ja restaurantide nädala korraldus poole pealt katkestada, sügisene nädal (12.-18. okt) siiski toimus, osales 13 toidukohta üle Vana-Võromaa kokku 1150 külastusega, mis jäi samasse suurusjärku eelmiste aastate arvudega. Uma Meki märgi komisjon andis 2020. aastal toodetele märke välja neljas vóorus, kokku said märgi 63 erinevat toodet.

Uma Mekk suurlaat 7. novembril toimus vabas õhus, laada külastajate hulka korraldajad

välitingimustes mõõta ei saanud.

Sõirale EU geograafilise tähise taotlemise protsessis tuli aprillis taotlejale EU komisjonilt täiendavaid küsimusi ja kommentaare, millele vastamise osas tuli pidada mitu veebinõupidamist ning täiendada koonddokumenti. Taotluse täiendused said mai kuus tähtajaliselt edastatud ning 2020. a detsembri seisuga on Euroopa Komisjoni põllumajanduse ja maaelu arengu osakonna geograafiliste tähiste üksus taotluse läbi vaadanud ning suunanud selle üle vaatamiseks teistele talitustele (sh. õigusnõustajad). Protsess jätkub 2021. aastal.

Suitsusaunakombestikku esile tõstvatele sündmustele lisaks toimetas ning täiendas projektijuht kodulehte savvusann.ee

Silmapaistvaks mainesündmuseks kujunes 2020. aasta võro keele nädal. 2.-8. novembril toimunud võro keele nädala üleskutse oli „Kõnõlõ mukka võro kiilt!“. Nädala jooksul tegutses ligi 300 võro keele agent, kes olid eeskujuks võro keele igapäevasel kasutamisel. Algajad võro keele rääkijad said end proovile panna mängus „Võrokõsõ välläkutsõ“ lihtsaid ülesandeid täites. Nädala jooksul toimus palju võrukeelseid sündmusi ning võro keelt oli tavapärasest rohkem kuulda ka üleriigilises meedias. Projektijuht osales korraldusmeeskonnas tegeldes sündmuste ja kampaaniate eelturundamisega veebis.

Tulemus: erinevate võrgustike ja meeskondade koostöös oli Vana-Võromaa kultuuriline eripära oma positiivsuses hästi nähtav eri meediakanalites. Piirkond eristub teistest võro keele, suitsusauna, Uma Meki toidu ning „aigu om“ elulaadi poolest.

Kokkuvõtvalt

Vana-Võromaa kultuuriline eripära (suitsusaunakombed, võro keel, kohalik toit Uma Mekk) on koos sümboolikaga esile toodud, toimusid mitmed kampaaniad, ilmusid meediakajastused siseriiklikes meediakanalites ja sotsiaalmeedias.

Aruande koostas:
Küllli Eichenbaum
projektijuht
Tel 56611924